„Danskeren",

et halvugentlig Nyheds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika,

udgivet af
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.

„Danskeren" udgaar hver Tirsdag og Fredag.
Pris pr. Aargang
i de Forenede Stater $1.50, Udlandet $2.00.
Bladet betales i Forskud.
Bestilling, Betaling, Adresseforandring og andet angaaende Bladet adresseres:
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.

Redaktør: A. M. Andersen.
Alle Bidrag til „Danskeren"s Indhold: Afhandlinger, Korrespondancer og Artikler af enhver Art, bedes adresseret:
A. M Andersen, Blair, Nebr.

Entered at the Post Office at Blair, Neb., as second klas matter.

Advertising Rates made knows upon application.

„Danskeren"
bliver sendt til Subskribenter, indtil udtrykkelig Opsigelse modtages af Udgiverne, og al Gæld er betalt, i Overensstemmelse med de Forenede Staters Postlove.

Naar Læserne henvender sig til Folk, der averterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Nytte.

Hvad siger de i Kredsene?

At Kredsmission harFremtiden for sig i „Den forenede danske Kirke", det tvivler jeg ikke om. Men om den skal naa at blive til Virkelighed ved Aarsmødet i Aar, det er jo en anden Sag. Dermed faar det gaa, som det kan. Det er ikke heldigt, at hverken denne eller nogen anden Sag skal presses igennem. Samfundet bør først være forberedt paa de Forandringer, Kredsmissionen vil medføre. „Den, der tror, haster ikke". Denne Sandhed kan ogsaa anvendes overfor Kredsmissionen.

Men om Kredsmissionen ikke naar at blive til Virkelighed ved vort nærforestaaende Aarsmøde, saa skal vi være tilfreds alligevel. Men der er to Ting, vi ønsker gjort i denne Sag. Det ene er, at Sagen maa blive behandlet i Aarsmødet paa Grundlag af det offentliggjorte Forslag, og det andet — at Aarsmødet vil henstille til Kredsene at drøfte Sagen paa Grundlag af samme Udkast ved deres Møder til Efteraaret. Thi det synes os, at ikke alene Samfundets Repræsentation ved Aarsmødet men ogsaa dets Repræsentation ved Kredsmøderne burde have et Ord med i Drøftelsen af en Sag, der ligger dem saa nær, før den dømmes som ulevedygtig og helt afvises. Om saadan Henstilling til Kredsene gøres, saa kan jo Menighederne i hver Kreds sende Repræsentanter til Kredsens Efteraarsmøde. Paa denne Maade vil rette Vedkommende — de, der skal bære Missionens Byrder — faa sin Indflydelse paa Sagens Afgørelse.

Om Aarsmødet i Aar stiller sig ved Kredsmissionssagen paa den antydede Maade, saa behøver dens Behandling ikke at optage ret meget af Aarsmødets kostbare Tid. Og saa bør Kredsenes Formænd paalægges at indberette til Samfundets Formand om Sagens Forhandling og Udfald i hver sin Kreds. Falder Sagen saa i Kredsene, saa lad den være falden. Saa er vi færdige med den; thi da kan vi være temmelig overbeviste om, at det ikke vil skade at gaa fra den. Vinder Kredsmissionen derimod overvejende Tilslutning i Kredsene, saa er det ikke raadeligt at lade den falde, og saa kan den maaske naa at blive realiseret ved næste Aarsmøde.

Det bliver saa mit sidste Ord i Kredsmissionssagen før Aarsmødet. Jeg har ment, at den er af saa stor Betydning, at den burde drøftes og belyses fra forskellige Sider. Falder den saa alligevel, saa haaber jeg, at alle dens Venner ikke desto mindre kan være fuldt og hjerteligt med i vort Indremissionsarbejde under den gamle Styrelse. Thi Sagen selv er, som af flere fremhævet, saa uendelig meget større end Arbejds- eller Styrelsesmaaden. Det er for Sagens, vor indre Missions, Skyld, at vi ønsker den Styrelsesmaade, vi anser for bedst og venter vil blive den frugtbareste. A. M. Andersen.

Igennem Ildprøven.

En Fortælling fra Kirkens første Martyrtaar. Af Haralb Schmidt. 288 Sider. Indb. 50 Cents.

Den svensk-norske Unions Opløsning.

Denne Begivenhed har jo længe staaet paa Dagsordenen som en truende Mulighed. Nu er Muligheden bleven til Virkelighed. Og ikke alene lægger den saa som andre Begivenheder, der griber ind i Nationernes Skæbne, Beslag paa den avislæsende Publikums Opmærksomhed; men for vort Vedkommende vilde det jo være unaturligt og urigtigt, om vi ikke interesserede os for, hvorledes det gaar disse os nært beslægtede Folk.

Vi lægger Mærke til, at svenske Blade i dette Land straks drager Sammenligning mellem den svensk-norske Union og saa Unionen mellem Staterne her. Men en saadan Sammenligning er blot skikket til at forvirre Begreberne. Det er jo generende at sige, at vedkommende svenske Skribenter ikke ved, hvad de skriver om, men det er nu saadan alligevel.

Der gives jo mange Slags Union. Her udgør alle Staterne i Unionen een Nation med ikke alene fælles Præsident, men tillige fælles Grundlov, fælles Kongres eller lovgivende Myndighed, fælles Hær- og Marinevæsen, fælles Post- og Toldvæsen, kort sagt fælles Regering. Alle Stater i Unionen udgør kun eet Folk, eet Rige. Det tyske Kejserdømme f. Eks. er en forstellig Union. Men det har dog ogsaa fælles Regering, fælles Forsvarsvæsen o. s. v. Anderledes med Unionen, der siden 1815 har fundet Sted mellem Sverrig og Norge. Disse to Lande er to forskellige, selvstændige Riger, to Folk med hver sin Grundlov eller Statsforfatning, hver sin Regering, Hær- og Marineordning o. s. v., men med fælles Konge, hidtil har de jo ogsaa haft fælles Udenrigsministerium og Konsulatvæsen. Disse Ting maa tages med i Betragtning, naar der bliver Tale om Opløsning af Unionsforholdet.

Dersom det ikke var saa, hvor kunde Norge saa tale om at staa sammen og forsvare sin Uafhængighed med Vaabenmagt? Det har jo staaet ikke alene i Norges men ogsaa i Udlandets Bevidsthed, at Norge raadede over en selvstændig Vaabenmagt. I det hele taget kan vi ikke se, at der har været andet Baand, der har knyttet de to Folk sammen, end Kongehuset. Og de to oFlk kan saaledes ikke have noget at skifte ved Opløsning af Unionen. Det er kun Kongehuset, der taber er Del af sit Herredømme. Og skal der tales om Krig, saa kan den ikke betragtes anderledes, end som det er Kongehuset, der vil benytte den svenske Vaabenmagt — om den vil lade sig bruge — til at underlægge sig Norge. Det bliver kun en Konge, der skal underlægge sig et Land, og mulig han kan faa et Folk til at hjælpe sig derved.

Et helt andet Spørgsmaal er det, om det var heldigt at opløse Unionen. Men det er jo heller ikke, hvad Norge ønskede. Det ønskede kun selvstændigt Udenrigsministerium og Konsulatvæsen. Og efter hvad Historien melder om de to Folks Forening under fælles Konge kan vi ikke skønne andet, end Norge havde Ret til at gøre saadan Fordring. Og naar Sverrig blev ved at hævde, at Norge ikke kunde faa selvstændigt Konsulat uden dettes Billigelse, og det saa ihærdigt vedblev at nægte Norges Forlangende sin Billigelse, saa var det det samme som at gøre Norge til et Lydrige under Sverrig. Ligesaa nu, naar Sverrig hævder, at Unionen ikke kan opløses, uden det samtykker, saa er det atter en Krænkelse af Norges Ligestillethed. Sverrig vil i det hele taget gøre det umuligt for Norge at handle selvstændigt. Paa den Maade er det Kongehuset og den svenske Regering, der har fremtvunget Opløsningen, og de faar, saa ret vi kan se, selv bære Skylden derfor.

At vi har Ret i ovenstaaende Betragtning af Unionen, det viser sig ogsaa deri, at Opløsningen kun bestod i, at det norske Storthing erklærede, at Kong Oskar ikke længere var Norges Konge. Derfor kan vi heller ikke være med til at betragte det norske Storthings Handling som et revolutionært Skridt. Er der nogen, der har noget at angre, saa staar det for os, som det er Kongehuset og den svenske Regering.

„Danskeren" udgaar to Gange om Ugen. $1.50 aarlig. Prøve-Nr. frit.

Krigen.

(Af Axel Madsen.)

Daghimlen fortner,
i Sky det tordner
med hule Brag!
Og Skæbnens Karre
med Jordens Narre
flyer frem til Slag.
I Flammestagler
de Hingste gaa,
mens vildt det hagler
med Kugler blaa.

Nu Sole slukkes,
og Nat udlukkes
af Dybets Hjem;
sort Mulm tilhyller
vort Blik og tryller
stum Rædsel frem.
Men Orcus sejrer,
med hæse Skrig
Dødsengle sig lejrer
paa Dynger af Lig.

Snart Jorden bæver!
i Skyen svæver
Guds Dommersværd.
Med gnistrende Hove
for Herrens Plove
Stridshingstes Hær
med Gny fremfarer.
I Torden hul
nedknuses Hærskarer
under Ildvognens Hjul.

I Blod de svømmer,
men Hingstenes Tømmer
til Himlen naar!
Mens myrdende Magter
hinanden slagter,
Jehova staar
endnu for Styret
med Almagtshaand,
og Krigsuhyret
gaar i hans Baand.

O Drømmes Drømme!
snart Fredens Strømme
skal bølge sig.
Frihedssol lyser,
mens Trældom gyser
blandt raadne Lig.
En renere Verden
Tordnerens Gang
i Fredens Færden
skal prise med Sang.

Fryd jer Profeter!
de Krigstrompeter
Forædling spaar.
Snart Helveds Latter
forstummer atter.
Paa Valen gaar
en Sædemand
med vor Herres Sæd;
engang Japan
skal for Gud bøje Knæ.

Det lønner sig at ofre til Guds Rige.

En Præst var engang i en stor Nød for sin Kirke, der maatte repareres.

Han gik til en rig Mand og bad om Bidrag. Manden gav ham en stor Sum, men vendte sig derpaa til sine tre Sønner og spurgte: „Nu, I unge, hvad giver I til det gode Værk?"

Den ældste sagde: „Jeg giver alt, hvad jeg har i min Pengetaske," den anden sagde: „Jeg giver Halvdelen af, hvad jeg har," og den tredie sagde: „Jeg giver intet."

Omtrent 20 Aar efter kom Præsten igen til samme By — han havde ikke glemt Historien — og spurgte efter Familien og erfor, at Faderen for længe siden var død, den ældste af Sønnerne en af de rigeste Folk, den anden en velhavende Mand og den tredie ejede intet men levede af sine Brødres Naade. („Bymiss.")

Martyren i St. Andrews.

Et Billede fra den skotske Kirke i det 16. Aarhundrede. 93 Sider. Ny Udgave paa vort Forlag. I Omslag 20 Cents. Indb. 40 Cents.

Farme til Salgs

i Sherman og Howard Counties, Nebraska. I det danske Settlement ved Boelus, Howard Co., har jeg flere gode Farme, tæt ved den danske Kirke, 3—4 Mil fra Byen. I Sherman Co. med Loup City, Hasard og Litokfield har jeg mange gode Farme til Priser fra $20 og $25 op til $35 pr Acre.

Kom og se! Nu er det den bedste Tid at se, hvad Landet er værd.

Alle dem, jeg solgte Land til, er godt fornøjet. Kom og besøg dem eller skriv til mig for Underretning.

A. P. Paulsen,
Boelus, Howard Co. Nebraska.

Lidt om Livsforsikring.

(Af Harald Westergaard, Professor.)

Til næste Aar vil man i England kunne fejre et ejendommeligt Jubilæum.

Det er da 200 Aar siden, at det første egentlige Livsforsikringsselskab — Amicable — saa Lyset.

Lidet skulde man dengang ane, at Livsforsikringsvæsenet skulde faa en saadan kæmpemæssig Vækst, som det har faaet i vore Dage; alene de engelske Livsforsikringsselskaber har en Præmieindtægt af 600 Millioner Kr. aarlig, og samtidig arbejdes der i alle civiliserede Lande med feberagtig Iver paa det samme Omraade.

Overhovedet kan man vel sige, at vor Tid lever under Forsikringsvæsenets Tegn; i alle Grene af Forsikringsvæsenet er der foregaaet en utrolig Udvikling, som kommer alle Samfundsklasser til gode.

Da man i det 18de Aarhundrede tog fat paa Livsforsikring, stod denne Virksomhed for de fleste Mennesker som lidet andet end Hasardspil.

Man maatte famle sig frem; noget indgaaende Kendskab til Chancerne for Liv og Død havde man ikke; først efterhaanden indhøstedes Erfaringer, der ofte kunde være bitre nok.

Ogsaa i vore Dage er man vel bestandig henvist til at prøve sig frem, naar det gælder om at tage en ny Opgave op, saaledes som det er Tilfældet med Invaliditetsforsikring mod Tab ved bristende Erhvervsevne, vistnok den vigtigste af Livsforsikringens Fremtidsopgaver, men der er dog nu den store Forskel, at man har et bredt Grundlag at staa paa for hele den væsentlige Del af Forretningsvirksomheden medens man dengang paa alle Punkter gik i Blinde.

Livsforsikringsvidenskaben har efterhaanden faaet ikke alene et særdeles fint Apparat af matematiske Formler, men hvad der er endnu vigtigere, en Fylde af statistiskMateriale, som man ikke skulde have drømt om for nogle faa Slægtled siden.

Grundtanken i Livsforsikringen er lige saa simpel og lige saa sund som i al Forsikring overhovedet.

En Mand, hvis Hus nedbrænder, vilde maaske være fuldstændig ødelagt, hvis han ikke mod et lille Præmiebeløb var bleven optaget i et Brandforsikringsselskab. Naar Tabet fordeles paa hele den store Kreds af Brandforsikringens Medlemmer, bliver Udgiften næsten umærkelig for den enkelte.

Noget tilsvarende gælder i Livsforsikringen. Intet Menneske har Bevis paa at leve længe, han kan blive taldt bort, hvad Øjeblik det skal være, fra Hustru og Børn, og jo yngre han er, naar han dør, desto snarere er hans efterladte udsatte for at lide Nød.

Men naar et stort Antal Mennesker slaar sig sammen for i Fællesskab at bære Byrden, vil den enkelte med et forholdsvis lille Offer kunne beskytte sig mod denne Fare.

Der er noget saare tiltalende ved dette at den ene saaledes kommer den anden til Hjælp, og den, der træder ind i en Livsforsikringsanstalt, kan gøre det med Bevidstheden om saaledes at komme til at tjene Broderskabets Tanke.

Det kan selvfølgelig ikke undgaas, at dette tilsløres noget ved det forretningsmæssige, der nødvendigvis maa knytte sig til denne Virksomhed, naar den skal drives i større Stil og kun naar den drives i større Stil, kan der opnaas tilstrækkelig Betryggelse, kun da kan de „store Tals Lov" komme til at virke.

Men paa Bunden af alt Forsikringsvæsen ligger dog som anført noget samfundsetisk, der ikke bør overses.

Fra sværmeriske Kristne kan man af og til høre det anbefalet (saaledes i sidste Nummer af „Kirkeklokken") ikke at forsikre sig.

Man viser sin Tro ved at kaste alt paa Herren og overlade ham at beskytte sig mod Ildsvaade og Sygdom.

Naar man saa i en Aarrække har undladt at forsikre sig, og maaske har anvendt de sparede Præmier til Missionsformaal, kan man triumferende pege paa det gode Resultat, der er vundet derved.

Det er jo ogsaa en Selvfølge, at det store Flertal af Mennesker slipper igennem Livet uden at blive hjemsøgt af en alvorlig Ildsvaade, og hvad man saaledes sparer, kan i Aarenes Løb vokse op til noget ret betydeligt.

Men lige over for denne Vinding staar Faren for ved en Brand at blive fuldstændig ødelagt.

Da vil man ikke alene være ude af Stand til at ofre noget til Missionsformaal, men maaske ogsaa komme til at ligge andre til Byrde.

Og naar man ved en simpel Foranstaltning som at gaa ind i et Forsikringsselskab kan undgaa dette, kan man næsten betegne det som at drive Spot med Gud at lade være at forsikre sig.

Skønt Livsforsikringsvæsenet herhjemme i Løbet af de sidste Tiaar har faaet godt Fodfæste, først ved „Statsanstalten for Livsforsikring", senere ved „Hafnia"s og „Danmark"s Virksomhed og i de sidste Aar ved en Række nye Livsforsikringsselskaber, for ikke at tale om forskellige fremmede Selskaber, er der endnu overordentlig meget at udrette herhjemme.

I England føler enhver det som sin Pligt, samtidig med at han sætter Bo, at tegne en passende Livsforsikring; man vil i Reglen være tilbøjelig til at betragte det som en yderlig Letsindighed ikke at foretage et saadant Skridt. Udgiften til Livsforsikringen bliver et ligesaa nødvendigt Led i Regnskabet som Huslejen og Skatterne.

Dette er ikke paa langt nær trængt ind i Bevidstheden i Danmark.

Ikke mindst gælder dette maaske Landbefolkningen, hvor de gammeldags Aftægtsforhold mange Steder ved Livsforsikringsselskabernes Mellemkomst med Fordel kunde afløses af Livrenter, og hvor en passende Livsforsikring kunde hjælpe Familien til at blive ved en Gaard, naar Familiefaderen gaar bort, og der skal stiftes mellem Børnene.

I de fleste Lande har man søgt at regulere hele Livsforsikringsvæsenet ved Lovgivning, og dette er ogsaa sket herhjemme ved Loven af 29. Marts 1904, der indfører en ret indgribende Kontrol med Livsforsikringsselskaber.

I indeværende Aar er som Supplement hertil vedtaget en Lov om Tilsyn med Begravelseskasser.

At en saadan Kontrol ikke er overflødig, ligger i, at Livsforsikringsberegningerne gemmer en Række af Faldgruber for den, der ikke har de fornødne Forudsætninger.

Sæt, at 1000 Mænd i 30 Aars Alderen vilde enes om ved hvert indtrædende Dødsfald at skyde 1000 Kr. sammen.

Da der i denne Alder kun dør meget faa, vilde hver enkelt Deltager i Begyndelsen kunne nøjes med at give nogle faa Kroner ud om Aaret, men efterhaanden, som Aarene skrider, vilde der kræves flere og flere Penge af hver Deltager, og til sidst vilde Byrden maaske blive ganske uoverkommelig.

Det er Livsforsikringsberegningens Opgave at udjævne dette, saaledes at man fordeler disse Udgifter ensartet over Aarene, idet man altsaa fra Begyndelsen opsamler en Kapital, hvormed man møder et kommende Aars større Udgifter.

En bevidst eller ubevidst Fejltagelse ved disse Beregninger kan blive yderst farlig, og det brede Publikum savner Forudsætninger til at bedømme, hvorvidt det paagældende Forsikringsselskab arbejder med den fornødne Forsigtighed.

Undertiden trøster man sig med, at et saadant Selskab stadig har Tilgang af unge, som hjælper med til at holde Udgifterne nede paa et lavt Punkt.

Dette var Tilfældet med det nu afdøde „Skandinatiske Brudeudstyrsforsikringsselskab", der vil være i mange Mennesters Erindring.

Det blomstrede til en Tid, takket være de mange godtroende Mennesker, som strømmede til, men da Tilliden hørte op, var det ude med Selskabets Virksomhed, og en Mængde Deltagere blev bittrert skuffede.

Mange Begravelseskasser er det gaaet paa lignende Maade. Det maa derfor siges at være i Samfundets Interesse, at der ved den nævnte Lov er oprettet et Forsikringsraad, hvis Opgave det er at føre Tilsyn med Livsforsikringsvirksomheden og efter bedste Evne yde den fornødne Hjælp til at bringe den i de rette Spor.

Lidt Rejsebeskrivelse og Rejseindtryk fra Colorado.

(Ved Past. G. Krogh, Emmetsburg, Ia.)

Der er næppe nogen Stat i Unionen, som er Genstand for saa talrigt et Besøg af Lystrejsende, som Staten Colorado. Det er særligt det dejlige og behagelige Klima, den storslaaede og henrivende Bjergnatur, som lokker saa mange did. Men Colorado er ikke alene Genstand for de Lystrejsendes Besøg, nej! der er Tusinder, der aarlig kommer til denne Stat for alt andet end Lyst. De kommer der i Haab om at genvinde Helbredet og forlænge Livet, men Haabet er som oftest som en vingestækket Fugl. — De maa sige Fader og Moder far vel, og andre Venner, det er jo i Almindelighed unge Mennesker — det er kun lidt, der taler for, at de nogen Sinde kan blive i Stand til at komme tilbage og tage Ophold i deres Hjemstavn igen for bestandig, og i mangfoldige Tilfælde rejse de derud for at henleve deres sidste Dage der. Hvem er de? Det er Tæringspatienter, som oftest unge Mennesker. Naar de naar Livets blomstrende Alder og mener, at de skal til at plukke Glædens Roser, saa opdager de, at denne Sygdoms Gift er i deres Aarer. Lægerne med deres Videnskab og Mediciner staar magtesløse; der er kun eet Haab — et tørt og let Klima, og fordi Colorada har dette, faar denne Stat mere end nogen anden Besøg af disse syge. Og for at komme nogle af vore egne i Møde er det, at Pastor J. Madsen, Brush, Colo., har sat sig i Spidsen for at faa opført et Sanatorium i Brush, understøttet hovedsagelig af de to danske Kirkesamfund her i Landet. Og min Hensigt med denne Artikel er ikke at beskrive Colorados skønne Natur og Seværdigheder, men særlig at henlede Opmærksomheden paa dette Foretagende, om jeg derved kunde bidrage til at vække Interessen lidt, og for deres Vedkommende, som allerede har vist stor og nævneværdig Interesse, at give lidt Oplysning om, hvorvidt Foretagendet er fremskredet, da jeg selv nylig har besøgt Brush og haft lidt Erfaring om Nødvendigheden af et Sanatorium, hvor vi kunne komme vore egne lidt i Møde. Her var en ung Mand, som ogsaa blev angreben af Tæresyge, og i Haab om at kunne blive hjulpen ved Colorados Klima sagde han Hjemmet og sin unge Hustru far vel den 8de Maj. Hans Fader og jeg ledsagede ham. Bestemmelsesstedet var ellers „Young Men's Christian Association Health Farm", Denver, men paa min Tilskyndelse standsede vi en Dag i Brush for at overveje, om det ikke vilde være lige saa heldigt at forblive der, da Pastor Madsen havde lovet at tage mod den syge Mand, om han var tilfreds med den Pleje, de vare i Stand til at byde. Men da den unge Mand var opsat paa at komme til den skønne „Health Farm" i Denver, forlod vi Brush igen næste Morgen og ankom til Denver ved Middagstid. Det første, jeg fik lidt Erfaring om ved Denver, var

Lukkede Hjem.

Fra Mennesker, der har kort Syn og snævre Grændser, fordi deres Interesse naar ikke langt ud over, hvad der er til Fordel for dem selv, vil man møde den Indvending — naar man taler Sanitoriumsagen i Brush — hvorfor befatte sig med sligt; der er jo Hospitaler og Sanatorier nok; lad dem der faar Trang derfor, gaa der. Min Erfaring kunde maaske overbevise om Nødvendigheden. Y. M. C. A.s Healthfarm er beliggende 5 a 6 Mil uden for Byen Denver; det er en stor smuk Frugtfarm. Efter hvad der blev mig fortalt, er der ca. 200 Telte, hvor Patienterne opholder sig, og en Hovedbygning, hvor der koges og spises. 2 Læger er knyttede til dette Foretagende, men de bor i Byen Denver. Vi gik først til Y. M. C. A.s Hovedbygning i Denver og fandt ud, at Lægerne havde deres Kontor et andet Sted i Byen og var kun at faa i Tale visse Tider paa Dagen. Det er nemlig saadan, at ingen kan komme ind paa Sanatoriet uden først at være undersøgt af dets Læge, og da kun, naar Lægen erklærer, at der er al Udsigt til, at den Syge kan blive